

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО
БУДІВНИЦТВА ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем публічного
адміністрування та децентралізації влади

Д. Р. МАРТИНЕНКО, О. М. БУХАНЕВИЧ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Монографія

Харків
«Право»
2023

Автори:

Мартиненко Денис Русланович – доктор філософії з права, відеконсул Генерального консульства України в Сан-Франциско;

Буханевич Олександр Миколайович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений юрист України, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

Рецензенти:

Скрипнюк Олександр Васильович – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, заслужений юрист України, директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України;

Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України, суддя Верховного Суду

Рекомендовано до друку вченою радою

*Науково-дослідного інституту державного будівництва
та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України
(протокол № 11 від 11 листопада 2023 року)*

Мартиненко Д. Р.

М29 **Забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади :** монографія / Д. Р. Мартиненко, О. М. Буханевич ; НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування Нац. акад. прав. наук України, Навч.-наук. лаб. дослідж. проблем публ. адміністрування та децентралізації влади. – Харків : Право, 2023. – 176 с.

ISBN 978-966-998-677-1

Монографія являє собою дослідження теоретичних і практичних адміністративно-правових засад забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади. Зокрема, у ній проаналізовано історико-правові аспекти становлення транспарентності в діяльності органів публічної влади, досліджено поняття та ознаки транспарентності як правової категорії, характеризувано механізм забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади та визначено коло суб'єктів його реалізації, досліджено проблемні питання організаційно-інституційного забезпечення та адміністративно-правові засоби забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади, на підставі аналізу сучасного стану правового регулювання та позитивного зарубіжного досвіду визначено концептуальні напрями та шляхи вдосконалення законодавства щодо забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади в Україні.

Видання розраховане на наукових і науково-педагогічних працівників, студентів, аспірантів і докторантів закладів вищої освіти та наукових установ юридичного напрямку, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування і широкий читачий загал.

УДК 342.9

ЗМІСТ

Вступ.....	4
-------------------	----------

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

§ 1. Методологія дослідження проблем транспарентності в діяльності органів публічної влади.....	6
§ 2. Історико-правові аспекти становлення транспарентності в діяльності органів публічної влади.....	38
§ 3. Поняття та ознаки транспарентності як правової категорії.....	48

РОЗДІЛ 2

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

§ 1. Суб'єкти забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади	76
§ 2. Організаційно-інституційне забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади.....	97
§ 3. Адміністративно-правові засоби забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади.....	110

РОЗДІЛ 3

КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

§ 1. Зарубіжний досвід забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади	123
§ 2. Напрями вдосконалення законодавства щодо забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади.....	139

Висновки.....	146
Використані джерела.....	151

Вступ

В умовах реформування публічної влади внаслідок підписання Угоди про асоціацію з ЄС, набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС особливого значення набуло питання впровадження транспарентності в діяльність органів публічної влади. Істотні соціальні перетворення, воєнна агресія Російської Федерації, надання військової та грошової допомоги Україні державами-партнерами актуалізували питання прозорості публічного управління та фінансової діяльності держави.

Відкритість і прозорість діяльності органів публічної влади має істотне значення. Повне, своєчасне, достовірне і належне інформування громадян, інституцій громадянського суспільства про всі аспекти діяльності органів публічної влади сприяє підвищенню правової свідомості, створює умови для забезпечення належного громадського контролю за діяльністю органів публічної влади, формує довіру суспільства до публічних інституцій. Транспарентність є однією із системоутворювальних категорій децентралізації публічної влади. Відкритість і прозорість у взаємовідносинах між органами центральної влади та місцевого самоврядування є запорукою вироблення інноваційного підходу до автономії, спроможності та фінансової незалежності територіальних громад, знаходження балансу між такими органами.

У чинному законодавстві відсутній єдиний підхід до інституційного забезпечення транспарентності діяльності органів публічної влади, більшість норм щодо доступу до інформації про таку діяльність мають декларативний характер. Не всі організаційно-інституційні складові та інструменти транспарентності відповідають міжнародним стандартам належного урядування.

З теоретичної точки зору дослідження транспарентності зумовлене галузевим розв'язанням питань транспарентності в цивільному, інформаційному, кримінальному праві, процесуальних галузях права. Унаслідок цього випрацьовуються відповідні рішення згідно з галузевими завданнями без комплексного підходу. Різне регулювання

відносин транспарентності за галузевою ознакою призводить до хаотизації у сфері публічного адміністрування.

Транспарентність у діяльності органів публічної влади є однією з необхідних складових належного управління в соціально орієнтованих ліберальних демократіях. Надання Україні статусу країни кандидата на вступ до ЄС потребує проведення низки реформ у сфері посилення боротьби з корупцією, судової влади. Однією зі складових зазначених реформ є впровадження транспарентності як засадничої основи діяльності органів публічної влади. Тому дослідження категорії транспарентності в діяльності органів публічної влади має як теоретичну, так і практичну цінність. У вітчизняних наукових дослідженнях був започаткований ґрунтовний аналіз транспарентності у сфері публічного управління. Проте комплексний аналіз категорії транспарентності в діяльності органів публічної влади, зокрема в умовах воєнної агресії, не здійснювався.

Висловлюємо сподівання, що запропонована робота слугуватиме основою для подальших наукових пошуків для вчених-правознавців у галузі адміністративного права при дослідженні теоретичних засад і перспектив удосконалення інституту транспарентності в процесі організації та діяльності органів публічної влади як одного з найважливіших засобів забезпечення демократії та законності в Україні.

Наукове видання

МАРТИНЕНКО Денис Русланович
БУХАНЕВИЧ Олександр Миколайович

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Монографія

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 26.12.2023. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 10. Обл.-вид. арк. 9. Тираж 100 пр. Зам. № 3296

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Чернишевська, 80, Харків, 61002, Україна
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 5748 від 06.11.2017